

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

เศรษฐกิจโลก 1,000 ปี

จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์¹

Jakkrapan Kittinorarat¹

ชื่อหนังสือ: เศรษฐกิจโลก 1,000 ปี

ผู้เขียน: ลงทุนแมน (พ.ศ. 2563)

สำนักพิมพ์: ซีเอ็ด ประเทศไทย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Assistant Professor, Economics Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

E-mail: Dr.Jackky@hotmail.com

หนึ่งในหนังสือประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของโลกเล่มหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจจากนักเศรษฐศาสตร์ นักธุรกิจ นักลงทุนและผู้สนใจทั่วไป จนได้รับการกล่าวถึง และจัดพิมพ์ขึ้นมากกว่า 3 ครั้ง นั่นก็คือหนังสือที่มีชื่อน่าสนใจว่า “เศรษฐกิจโลก 1,000 ปี เรียนรู้อดีต เพื่อเข้าใจอนาคต” ที่พิมพ์จำหน่ายในปี 2563 ใช้นามปากกาว่า “ลงทุนแมน” ซึ่งเป็นหนังสือที่จะให้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจโลกที่อ่านได้ง่ายและมีประโยชน์ โดยหนังสือเล่มนี้สรุปประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลกตั้งแต่ ค.ศ. 1100 - ค.ศ. 2019 โดยแยกเนื้อหาในเล่มไว้ทั้งหมด 25 ตอน โดย 14 ตอนแรก จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ 1,000 ปีแรก ส่วนที่เหลือเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ 100 ปีหลัง ซึ่งผู้เขียนใช้การบอกเล่าเรื่องราวของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลก ผ่านความรุ่งเรืองและความร่วงโรยในแต่ละยุคสมัย ทำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงความก้าวหน้าของแต่ละยุค ทั้งนี้หากจะกล่าวถึงหนังสือหรือเอกสารใดที่ให้ข้อมูลหรือบอกเล่าเรื่องราวย้อนไปไกลถึงพันปี ผู้วิจารณ์หนังสือสังเกตพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวกับสงคราม การเมือง หรือผู้มีอำนาจในสังคม แต่หนังสือเล่มนี้ดำเนินเรื่องโดยใช้เศรษฐกิจเป็นแกนหลัก มีการเรียบเรียงและร้อยเรียงไปกับเหตุการณ์สำคัญในอดีต จึงทำให้มีส่วนประสมของการเมือง สงคราม รวมถึงบุคคลสำคัญมาเกี่ยวข้องด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่หนังสือเล่มนี้ก็ทำให้ผู้วิจารณ์หนังสือเข้าใจและเห็นภาพเหตุการณ์มากขึ้นว่าสภาพเศรษฐกิจในยุคก่อนหน้านั้นเคยเกิดอะไรขึ้นมาบ้าง มนุษย์เราผ่านอะไรมา และช่วงเวลาที่กำลังเป็นอยู่ ณ ขณะนี้ เป็นเพียงจุดที่เล็กน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงนับแต่อดีตที่ผ่านมา

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้อาจแบ่งได้เป็นเรื่องของ แอปเปิ้ล 3 ยุค โดยแอปเปิ้ล ยุคที่ 1 เป็นแอปเปิ้ลในสวนเอเดน ของพระเจ้า นั่นคือเป็นยุคที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของศาสนา ในยุคนี้นักบวชหรือผู้ปกครองซึ่งใช้ระบบศักดินาสวามิภักดิ์ คือกษัตริย์ให้ที่นาแก่ขุนนางไปดูแล และขุนนางใช้ที่ดินเหล่านั้นปลูกสร้างปราสาทและทำการเกษตร ทำให้มีการจ้างงานเกิดขึ้นในยุคนั้น ด้วยเหตุนี้เหล่าขุนนางจึงมีคณาที่แปรเปลี่ยนเป็นกองกำลังของตนเอง ยามใดที่มีความขัดแย้งระหว่างขุนนางด้วยกัน ก็จะเป็นสงครามย่อยและนำมาซึ่งความสูญเสีย ผู้คนในยุคนั้นจึง เริ่มหมดหวังกับชีวิตและมองหาความสงบสุขในโลกหน้า จึงเป็นโอกาสให้ คริสตศาสนาเข้ามาเยียวยาจิตใจที่บอบช้ำและมอบความหวังให้กับชีวิตจนเกิดเป็นความศรัทธาและเชื่อว่าศาสนาเป็นที่พึ่งสุดท้ายเมื่อมีความศรัทธาในศาสนา มาก จึงถูกหว่านล้อมให้เข้าสู่สงครามศาสนาที่รุนแรงที่มีชื่อว่าสงครามครูเสดที่มีระยะเวลายาวนาน 200 ปี

สงครามครูเสดเป็นการ ต่อสู้กันระหว่างชาวยุโรปผู้นับถือศาสนาคริสต์กับชาวอาหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามโดยมีสาเหตุประการหนึ่งคือเพื่อขับไล่ชาวมุสลิมให้ออกไปจากดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของชาวคริสต์ที่ชื่อว่า “นครเยรูซาเล็ม” โดยสงครามครั้งนี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 7 ล้านคน แต่สงครามนี้ก็ได้นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในยุโรป กล่าวคือ การเดินทางไปรบทำให้ชาวยุโรปได้เห็นโลกของชาวอาหรับ ซึ่งในขณะนั้นมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ และการค้าจึงนำมาสู่จุดเปลี่ยนสำคัญของโลกตะวันตก แม้จะมีการเปลี่ยนผ่านแต่สงครามและความขัดแย้งระหว่างประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปยังคงมีอยู่ หนึ่งในนั้นคือความขัดแย้งระหว่างอังกฤษกับฝรั่งเศสที่เรียกว่าสงครามร้อยปี แม้ว่าชื่อสงครามจะยาวนานแต่ก็มีการรบและพักรบกันเป็นช่วง ๆ เนื่องจากมีเหตุการณ์สำคัญเข้ามาแทรกตลอดเหตุการณ์รบ โดยเฉพาะการเกิดยมทูต รายใหม่ที่ทำลายชีวิต มนุษย์เป็นจำนวนมากนั้นคือ “กาฬโรค”

ผู้เขียนได้เชื่อมโยงให้เห็นถึงผลกระทบของการระบาดของ กาฬโรค ที่ส่งผลต่อ จำนวนประชากรที่ลดลง ถึงแม้ว่าการระบาดของกาฬโรค จะสร้างความเสียหายและความสูญเสียในชีวิตมนุษย์ไปมากก็ตาม แต่ก็มีผลให้เกิดสมดุลงานใหม่ของทรัพยากรโลก รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในหลาย ๆ ประเทศ ทำให้ให้เกิดการปรับเปลี่ยนและขยายอาณาจักร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและระบบของการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนเศรษฐกิจ และการค้าของโลก อีกด้วย ซึ่งผู้เขียนใช้ประเด็นดังกล่าวในการเดินเรื่อง เชื่อมโยงระหว่าง การเปลี่ยนแปลงทางการปกครอง อำนาจ สงคราม กับการพัฒนาเศรษฐกิจ และระบบการเงินสมัยใหม่ไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะการเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงทางฝั่งประเทศยุโรปที่มีวิวัฒนาการทางการเมือง การปกครอง วิชาการ และการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ อันนำมาสู่ยุคแห่งความรุ่งเรืองของยุโรปหรือที่เรียกว่า ยุคเรเนซองส์

ผู้เขียนได้บอกเล่าถึงความเชื่อมโยงกับเส้นทางการขนส่งเครื่องเทศกับยุคเรเนซองส์และบุคคลสำคัญในยุคนี้นี้อย่างน่าสนใจ และทำให้เข้าใจถึง การก้าวสู่ความเป็นมหาอำนาจของโลก ของประเทศในทวีปยุโรปเช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกสโดยหนังสือได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของ กองทัพเรือของ ทั้ง 4 ประเทศ ที่ทำให้เกิดการค้นพบ ทวีปใหม่ และการแบ่งโลกที่อยู่นอกทวีปยุโรป ออกเป็น 2 ส่วน คือ ดินแดนทางตะวันตกและทางตะวันออก ซึ่งทำให้ประเทศมหาอำนาจเหล่านี้เข้ายึดครองดินแดน และเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ จนเป็นที่มาของยุคแห่งการล่าอาณานิคม นำมาซึ่งทรัพยากร และความรุ่งเรืองอันเกิดจากการครอบครองดินแดน การค้าขาย ซึ่งได้นำไปสู่การเกิดขึ้นของฟองสบู่แรกของมนุษยชาติ อันเป็นเรื่องราวของยุคแห่งแอปเปิ้ลผลที่ 1 ตามนัยของหนังสือเล่มนี้

ยุคต่อมาเป็นยุคของแอปเปิ้ลผลที่ 2 ซึ่งเป็นตอนที่แปดของหนังสือ ซึ่งผู้เขียนให้ชื่อว่า “ครองเทคโนโลยี คือครองโลก” โดยผู้เขียนบอกเล่าถึงเรื่องราวของพัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลก โดยเฉพาะการค้นพบกฎแรงโน้มถ่วงของนิวตัน ซึ่งเกิดจากการสังเกตผลแอปเปิ้ลที่หล่นลงสู่พื้นจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางวิทยาการของโลก ก่อกำเนิดศาสตร์ต่างๆที่พลิกประวัติศาสตร์โลกมาสู่ยุคของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเข้ามาแทนที่ความเชื่อตามหลักศาสนาเดิม และผลจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและองค์ความรู้ใหม่ ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง เกิดลัทธิเศรษฐกิจและการเมืองใหม่ หลักการของเสรีภาพ ทรานคราฟ และความเท่าเทียม เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชนชั้นปกครอง ชนชั้นแรงงาน และ ประชาชนทั่วไป จนเกิดการต่อสู้ การปฏิวัติ ทั้งทางการเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ การประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา การปฏิวัติในฝรั่งเศสที่เป็นผลมาจากภาวะฟองสบู่จากการลงทุนของฝรั่งเศส และการปฏิวัติอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษ อันนำมาสู่ยุคอุตสาหกรรมที่ใช้เครื่องจักรในการผลิต

ผู้เขียนพยายามสื่อว่า แม้จะมีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ แต่ความขัดแย้ง และสงครามก็ยังคงดำเนินอยู่หลายประเทศ ได้เกิดการปฏิวัติ การต่อสู้เพื่อประกาศอิสรภาพการปฏิวัติ เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแต่ที่สำคัญคือการปฏิวัติ อุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตของโลกไปอย่างสิ้นเชิง โดยผู้เขียนยังได้เล่าถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกในแต่ละช่วงเวลา ภายหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งนำมา สู่ความรุ่งเรืองและความตกต่ำ การเติบโตของ ประเทศใหม่

มหาอำนาจใหม่และการล่มสลายของมหาอำนาจเดิม การเปลี่ยนผ่าน สู่ยุคโลกใหม่ที่มีการค้นพบวิธีการในการเดินทางสู่ห้วงอวกาศอันไกลโพ้น

ในยุคสุดท้าย คือ ยุคของ แอปเปิ้ลผลที่ 3 คือ แอปเปิ้ลแห่งเทคโนโลยี หรือ บริษัท แอปเปิ้ล ของ สตีฟ จ๊อบส์ และ สตีฟ วอซเนียก ที่สร้างนวัตกรรมเปลี่ยนโลกตั้งที่ทรานส์คันทรี นอกจากนั้นผู้เขียนก็ได้ยกย่อง บิล เกตต์ ในฐานะผู้พัฒนาระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก คือระบบ Windows และกล่าวถึงโลกยุคไร้พรมแดน สังคมออนไลน์ หรือเครือข่ายทางสังคม ที่เปลี่ยนการสื่อสารของโลกไปอย่างสิ้นเชิงเช่นกัน

ในช่วงสุดท้าย หนังสือได้กล่าวถึงบทสรุปของมนุษยชาติในช่วงเวลา 100 ปี หลัง (ค.ศ. 2010 - ค.ศ. 2019) เป็นการสรุป ซึ่งเล่าถึงการที่วิถีชีวิตของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เนื้อหาจะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อายุขัยของมนุษย์ ไปจนถึงขนาดเศรษฐกิจโลกที่เพิ่มขึ้นมาถึง 20 เท่า แต่ผู้เขียนมีมุมมองว่า แม้ในเวลาจะผ่านไปแต่สิ่งหนึ่งที่มนุษย์ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไปเลยก็คือ ความโลภ โดยได้ยกตัวอย่างเครื่องมือทางการเงินของโลก "Quantitative Easing" มาอธิบายประกอบด้วยถ้อยคำง่าย ๆ ที่คนทั่วไปสามารถอ่านเข้าใจได้

โดยสรุป ผู้วิจารณ์หนังสือ มีความเห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่อ่านง่ายด้วยภาษา และเนื้อหาที่ปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบของสารคดี แต่ยังคงความรู้ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอย่างเข้มข้น ชวนให้อ่าน และติดตามอย่างต่อเนื่องแม้ผู้อ่านที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เศรษฐกิจเลยก็สามารถอ่านหนังสือเล่มนี้ได้โดยง่าย จึงเหมาะสำหรับผู้สนใจประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ ตลอดจน นักเรียนนักศึกษา และผู้สนใจเกี่ยวกับการลงทุน เพราะหนังสือเล่มนี้ช่วยให้ผู้อ่านได้เรียนรู้อดีต เพื่อเข้าใจอนาคต เข้าใจถึงความรุ่งเรือง และความร่วงโรย ล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าในประวัติศาสตร์มนุษย์ ประดุจดังวงล้อ แต่เป็นวงล้อประวัติศาสตร์จะหมุนเวียนกลับมาที่จุดเดิมเสมอ จึงเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจ วิเคราะห์เศรษฐกิจ โดยการถอดรหัสสัญญาณเศรษฐกิจ เพื่อเตรียมการวางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ดี แม้ว่าหนังสือเล่มนี้ไม่ได้มีรายละเอียดถึงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลก รวมทั้งปัญหา สาเหตุ และผลกระทบในแต่ละช่วงเวลา แต่สามารถให้ความรู้ความเข้าใจในภาพรวมที่ค่อนข้าง ชัดเจนเกี่ยวกับวัฏจักรเศรษฐกิจ และความเป็นมาของเศรษฐกิจโลกใน 1,000 ปี ที่ผ่านมา เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์ได้ว่าตัวเราอยู่ ณ จุดใดของกระแสเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจโลกจะหมุนไปในทิศทางใดต่อไป โดยเฉพาะในโลกใหม่ "โลกยุคหลัง Covid-19" นั่นเอง